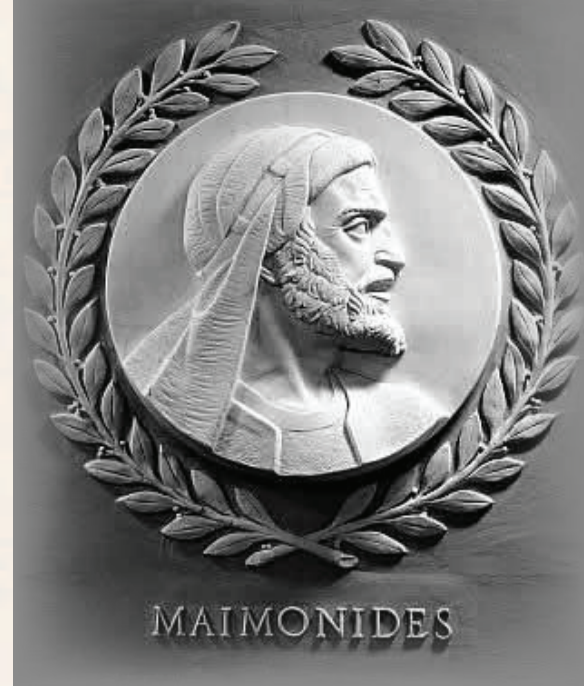


מדינת הרמב"ם

באופן שראוי להיחקר - האיש הכי קונצנזואלי, גם בקרב מי שמתייג עצמו כשוחר יהדות מתונה, הוא האיש היחיד בהיסטוריה היהודית שהצליח לפרוט משנה מדינית יהודית כוללת, החל מקדוקי השכמת הבוקר, דרך מוסר וחמלה ופסיקה רציונלית וכלה בדיני מלחמה וקרבנות זבי דם ⚡ כיצד הצליח הרמב"ם להגדיר את המדינה הישראלית על כל פרטיה הלא תמיד נעימים לאוזן מודרנית, ובכל זאת להכיל גם מי שעדיין לא שם ⚡ וגם כיצד ביכולתו של המוסר היהודי המורכב הזה לאחד בין המערב הליברלי עד אבדן לבין האסלאם הקנאי עד דם



אל מול עיניו של הלומד הולך ונגלה עולם שלם ועשיר של כלים בשימוש יום יומי שרובם נתעלמו מאתנו. למשל, מי מבין מה זה "דודי שלח ידו מן החור" שבשיר השירים? די לראות תמונה (בצד) ולהבין!

אבל כל זה רק התחלה. הכרת דבריהם של קדמונינו והכלים שהיו בימיהם רק יכינו את השלב הבא: לחבר 'מסכת כלים' חדשה, שתכלול את דיני הכלים החדשים, כגון הרדיו והמכשיר הסלולרי (לצלם במקדש!) והרכב והמיקרוגל, והתאמות גם לאייפון 6... ואז גם יהיו מדריכים קצרים להכנות העולה לרגל לתחומים המותרים, מדריך לזהירות בטהרה בדרך למקדש, זה מדריך לשר האוצר של המקדש ולניהול תקציב המקדש. זה יהיה הזוי בהתחלה. אחר כך יצטרפו כולם, כדבר המובן מאליו.

המשפט לכל אחד וחידוש הסנהדרין

מעט מבין הלומדים בבא קמא מבינים את הרלוונטיות לימינו. מעט מבין הלומדים בבא בתרא מבינים את דיני השכירות בימינו. וגם אלו שמבינים, כמה מהם חתמו על חוזה שכירות המותאם להלכה ולחוק? (דרך אגב, 95% מפרטי החוזה מתאימים גם להלכה, כך שהפער באמת קטן. קטן אבל משמעותי).

כאן הדברים קצת יותר מפתחים. מכון 'משפטי ארץ' העמל על הנחלת המשפט העברי, התגייס כשותף מרכזי בביאור של ארבעת ספרי המשפט (נזקים, קניין, משפטים ושופטים), וכך מעבר לביאור המדייק ברמב"ם, והמאפשר גם לתלמידי חכמים לדלות פנינים, נוספו גם חוזה שכירות דירה לפי ההלכה ולפי החוק, מכירת רכב, סיכום דיני ריבית בימינו ועוד. עכשיו תתחילו ללמוד ולבקש לחתום על חוזה כזה. מי לומד מסכת בבא בתרא ולא יודע להבין חוזה השכרת דירה? גולת הכותרת של המשפט הוא כמובן העִרְפָּה הגבוהה ביותר של המשפט: הסנהדרין, שלומדי הרמב"ם היומי עוסקים בהם כעת. שרשרת הסמיכה, שבה התמנו חכמי הסנהדרין איש מרבו ניתקה כבר לפני כ־1,700 שנה, מבלי יכולת לחדשה. הרמב"ם מוצא דרך (איך לא?) לחדש אותה, דרך שהופעלה לפני כ־500 שנה באופן חד־פעמי:

"נִרְאֵין לִי הַדְּבָרִים, שְׁאֵם הַסְּפִימוּ לַל חַכְמִים שְׁבָאֲרָץ יִשְׂרָאֵל לְמִנּוֹת דִּינֵין וְלִסְמָךְ אוֹתָן - הֲרֵי אֵלּוּ סְמוּכִים" (סנהדרין ד,א).

יש דרך! כמובן, הרמב"ם לא העלה על דעתו שיגיעו כל החכמים לארץ ישראל, ולא ימצאו דרך להסכים. לנו ברור שאת המאמצים של חידוש הסנהדרין יוביל מישהו שתפישתו של הרמב"ם עומדת למול עיניו, הרי הרמב"ם ראה את ספרו כחוקת בסיס לאותו מוסד. כך היה הרב י"ל מימון ומאמציו לחידוש הסמיכה לפני כ־60 שנה (פלא ששינה את שם משפחתו ל"מימון"?).

שלטון

אם ספר 'שופטים', הספר האחרון של משנה תורה, הוא הקצפת - הלכות 'מלכים ומלחמות' הם הדובדבן שבקצפת. חלום של מדינת ישראל. תחילת ימות המשיח. "אין בין העולם הזה לעולם הבא אלא שעבוד מלכויות בלבד".

הרמב"ם הוא היחיד שארגן גם את ההלכות האלו, אבל ניכר שהדברים דורשים פיתוח למושגי ימינו, כגון מדיניות השלטון ויחסי חוץ. לא, לא מדובר ב"מדינת הלכה", רק בגלל שיש רוב של 51%. מדובר בתודעה משותפת שבה רוצים רוב מוחלט וניכר של כל היהודים בארץ, והעברות בה מועטות. שהרי אפילו בזמן הסנהדרין 'משרבו הרצחנים בטלה עגלה ערופה'. כשרצח אדם אינו מזעזע, לסדר הטקס ההלכתי אין משמעות.

גם לבני נח יש מקום ותפיסה מגובשת, כראוי לפנייה האוניברסלית שבתפיסת הרמב"ם ולמהלכים ההיסטוריים שהרמב"ם ראה בהתפתחותם שלבים מלאי תקווה המקדמים את העולם ליעדו.

בין מזרח למערב - ניהול מלחמה

מי שילמד את ספר שופטים ויעצור להתבונן מדי פעם, יוכל להבין את המוסר היהודי המורכב, ואת היכולת שלו לאחד בין המערב הליברלי עד אבדן לבין האסלאם הקנאי עד דם.

לידי הלכה מפורטת, לא פחות מפרוט דיני סוכה: איזה סוג דפנות, סכך, וכמה וכך. כך היא הלכה. אפשר שעל זה אמרו חז"ל בהריפות: "אין ישראל רואין סימן גאולה לעולם, עד שיחזרו ויבקשו שלושתם: מלכות ה', מלכות בית דוד ובניין בית המקדש" (ילקוט"ש שמואל קו).

כמו הרמב"ם, נעסוק תחילה במקדש ובהרה, ולבסוף במשפט ובשלטון. גם 'צוק איתן' קשור לזה.

אל ההר

שליש ממצוות התורה עוסקות במקדש. המקדש אינו רק מקום עבודת הכהנים ומקום תפילה, הוא מקום המפגש של כל עם ישראל ברגל; הוא לב המשפט, שם שוכנים בתי דין, וביניהם הסנהדרין הגדולה. הוא מקום הנובאה, האורים והתומים; הוא המקום שאילו מגיעים מלכי ישראל.

התיאורים המדויקים של הרמב"ם על מבנה המקדש, על הכלים ועל הבגדים, עדיין דורשים תכנית עבודה ביצועית, ועליה עמלים חכמים ומכונים נוספים. חוד החנית במאמצים ביצועיים הם המכונים שכבר יוצרים את הכלים ועמלים על תכנית בניין. משנה תורה משמש לא רק כחכם המרכזי, אלא אף כמנוע החזון לכיוון הביצועי. על פי הרמב"ם את המקדש יש לבנות, לא לחכות שירד מלמעלה; אל הר הבית יש לעלות, כפי שהוא בעצמו הכריע, עלה והתרגש; את המחלוקות יש להכריע, אחרת החששות יעקרו כל תשוקה לעשייה; וכמו הרמב"ם שסיכם והגיש והמחיש באיורים, כך את תורת המקדש יש להביא לכל אחד, באופן הכי משוכלל שאפשר. התחלנו - אנשי 'מפעל משנה תורה' בשיתוף פעולה מיוחד עם 'מכון המקדש' - והעשרנו את הביאור באיורים ובסיכומים שכל אחד יוכל להבין ולדמיין בפרוטרוט.

היאך החגים שלנו ייראו אחרת: העלייה להר הבית, שהיית המשפחה בירושלים, הביקור במקדש, שחיטת הקרבן והאכילה יחד, והשמחה. ובשנים האחרונות יש אפילו הדרכות לכהנים, ועדיין לא ראינו שכהנים בני ישיבות רצים ללמוד את אשר מוטל עליהם. אולי הגיע הזמן? אולי הגיע הזמן שכוהן גדול לא יהיה רק תחפושת לפורים של ילדים קטנים, אלא של תלמיד (כוהן) אחד לפחות.



איך מציינים תורה

אם בנושא בית המקדש והקרבנות ההמחשה מאתגרת הרי שבנושא הטהרה ההמחשה קשה פי כמה. איך מציינים טומאת מת? ובימינו, כמו בזמנו של הרמב"ם, בודדים הרבנים העוסקים בה:

"ואתה יודע כי היום בעונותינו שרבו, אם חזרת על ראשי ישיבות ישראל, כל שכן בתי כנסיות, תמצא שיקשה עליהם בעניין זה דבר שנאמרו בו מקראות רבים בתורה ובמשנה ומה שהוא יותר ברור ופשוט" (הקדמה לסדר טהרות בפרוש המשנה).

לשם כך הרמב"ם מסדר את הדברים ככללים, במעשה כבירים מרשים. **העבודה הראשונית נעשית בפיוש המשנה ושוללה המלא מגיע במשנה תורה:**

"הכללים הללו גדולי הערך שהסדרתי לך בהקדמה זו לא הושג שום כלל מהם אלא לאחר שיגיעתי בו יגיעה גדולה בבירור לכל צדדיו... לפי שכל הלכה שמדובר בה בטומאה וטהרה ובראשון ושני דומיהן קשים אפילו על הרבנים הגדולים וכל שכן על התלמידים".

רובם של הלומדים עד כה שינו את ההלכות בלא הבנה כפשוט הזריזה, כעת, נפרצה תקרת הזכוכית, ולאור הרמב"ם אנו נחשפים מעט מעט לעוד כלי ולעוד בגד, ואנו נכנסים לבתייהם של חכמי המשנה, ממששים בחפציהם וחשים את עולמם.

למען ה' בלבד" (אגרות עמוד קכה). במילים אחרות: עכשיו יש ספר לאומה, והוא ייתן לה כיוון ועיד.

הדבר עולה בבירור מדרכי המינוי של רבנים למשרות מסוימות, כגון הרשות להתייר נדרים או להורות מה מותר ומה אסור, וכל רב צריך לדעת את "כל התורה כולה" (סנהדרין ד,ה). גם דיני המקדש, גם משפט, גם דיני מלחמות ושלטון ועוד. לשם כך נועד ספרו של הרמב"ם. אפשר בשלב הזה רק לדמיין מה היה קורה אילו הייתה דרישה כזו מכל רב כיום - היו לנו יותר רבנים שיועיעים לכוון ליעדים גדולים, ולא רק לתת מענה לשאלות של כאן ועכשיו. כל רב ידע גם פרק בהלכות מלחמה, בטהרת כלים, במבנה המקדש, בדיני נזירות, בחוזה שכירות, ביחסי חוץ לבני נח, בדיני נבואה - זה הרבה יותר מאשר כל הש"ס. זה תמצית כל התורה שבעל פה. נמצא שהספר הוא הספר שמכונן כל רב, דיין ושופט. חוקת ישראל.

הרמב"ם ראה למול עיניו את הגאולה ממשמשת ובאה, והמאמץ הגדול בספר מתווה כיוון מהפכני, חדש ומעורר לפעולה.

הפספוס והחזרה למסלול

כאמור, הרמב"ם כותב את משנה תורה באופן מכריע ופסקני. גם אם לא מסכימים לכל פסיקה, היתרון לכך ברור: הנעה לפעולה. מי שלומד גמרא שקוע בעצם הדיון; כמעט לא חשוב מה עושים, חשוב מה דנים. זה עיסוק שלא נועד לכול. רבים הלומדים מסכת זבחים לא חייבים לעצור ולדמיין את עצמם שם, שהרי יש אומרים כך ויש אומרים כך. במשנה תורה חשוב מה עושים. לכן הספר נועד לכולם. ככה אפשר ליצור כיוון מאחד.

הספר משך תשומת לב גדולה מחכמים רבים, ופרשנויות גדולות נכתבו עליו. אלא שבאופן פרדוקסלי הפרשנויות העניקו לספר הילה של ספר קשה, ובכך הרחיקו את הספר מכלל העם ועקרו את החזון שבו - נגישות לכל התורה לכולם. העיון בספר הפך נחלתם של תלמידי חכמים ובעיקר במבט אחורה, אם כדי להבין את מקורות הרמב"ם (הפרשנות הקלאסית), או להבין ממנו את התלמוד (שיטת בריסק וכדומה). מעטים למדו את הספר על מנת להבין מה משמעות הדברים, לדעת למה לשאוף, "לחיות" את הספר.

המוסדות המכונים

"משנה תורה" מורכב מ־14 ספרים, הי"ד החזקה, מחציתם עוסקים ביחיד, ומחציתם בכלל, במוסדות המכונים של האומה: המקדש, המשפט והשלטון. זו פעם ראשונה בהיסטוריה שבה מוצגים חיינו הלאומיים בסידור מופתי, בתיאור קצוב ומכריע, ובלשון בהירה. כפי שאמרנו - אפשר להתחיל לדמיין. לרצות. להתקדם לשם.

עכשיו אולי נקלק את החגיגה. עם כל הרצון הטוב אי אפשר להשתמש בהלכות מלכים של הרמב"ם כפי שהן לימינו. דרושות התאמות. דרושה עבודה של פיתוח שיבאו לידי הלכות מפורטות ונהלים. אלו מוטלים לפתחן של הישיבות. לימוד משמעותי הוא לימוד שיש בו הלכה למעשה. אבל לדאבוננו, ההלכה למעשה, כפי היא נלמדת היום, עוסקת בפרט ולא בכלל. מתי קראתם מאמר תורני מבני ישיבות על הכנה לעלייה לרגל? על הקמת סנהדרין בימינו? על חישוב נחלות מחדש לקראת היובל? על אמנת ז'נבה? על מדיניות יחסי חוץ? אמנם יש טיפין של מכוני ייחודים העוסקים בזה, אבל עדיין אין הדבר נעשה נחלת לומדים רבים, כראוי לדור שחי בתהליך גאולה.

למעשה, זה שלב שני. השלב הראשון הוא הכרת היעד הגדול של הכלל והרמב"ם מעניק תמונה גדולה, זום אוטו, לגאולה. **כשבנינו נדע לשאוף, וכשבשנאף נדע ליצור.**

חז"ל עמדו על הקשר בין גיוס כוחות הנפש לקיום המצווה לבין מימושה לדורות: "כל דבר דובר שנתנו ישראל נפשן עליהן, נתקיימו בידן... כגון השבת והמילה ותלמוד תורה וטבילה, שנתנו נפשן עליהן, נתקיימו בידן, וכגון בית המקדש והדין [סנהדרין!] ושמיתין ויובלות [שצריך 'ביאת כולכם', עלייה לארץ], שלא נתנו ישראל נפשן עליהן, לא נתקיימו בידן" (מכילתא כי תישא). נראה שדווקא המצוות שצריכות אחדות ושיתוף פעולה לאומי, ולא מעשה של הפרט, קשה יותר להתמסר אליהן, והמקדש היא הראשונה בהן.

גם מבחינה ריאלי, אין ספק שאילו היו חכמי ישראל מציבים את תורת הכלל בראש מעייניהם, היה המצב שונה תכלית השינוי. תורת זו אינה רק הגות, אלא ראוי שתבוא

הרב יוחאי מקבילי

יוזם ומקים מפעל משנה תורה

בבית הנבחרים האמריקני מוצבים תבליט של הרמב"ם כאחד מן האנשים שהטביעו את חותמם על החוקה האמריקנית. כאן במדינת היהודים לעומת זאת נראה שטרם חזרה משנתו של הנשר הגדול לתודעה. למשל, עד כמה במשך החינוך מוכנים להתמודד עם המשנה הלאומית והפרטית הכוללת של הרמב"ם מבלי להסתפק בכותרות מופשטות על הסובלנות שלו ועל הידע הרפואי שהיה רק חלק זעיר ממי שהיה וממה שהותיר. משנתו המקיפה רעננה מאין כמוה. יש בה כדי לתאר לא רק את ההלכה שיש לעשות בזמן הזה, "את הדרך ילכו בה, ואת המעשה אשר יעשו", לא רק את ההגות שברקע המעשה, אלא את החזון שהמעשה צריך לשאוף אליו. בזמנו של הרמב"ם זה נראה 'הלכתא למשיחא'. בימינו, אם נרצה, זו חוקת מדינה. נעים להכיר.

דמיינו לכם סוכות אחר

מי יודע לדמיין לו חג סוכות שונה ממה שאנחנו מכירים? למשל, בלי הושענות בבית הכנסת; רק ביום הראשון נוטלים ארבעת המינים, אפילו בשבת, ורק מי שמגיע לבית המקדש נוטל כל יום; לא חובטים ערבה בבית הכנסת בהושענא רבא, אבל נוטלים ערבה בבית המקדש בכל יום. מי שלומד את הרמב"ם בהלכות סוכה יכול לדמיין. אחד המאפיינים החשובים של הרמב"ם לעומת ספרי ההלכה הרבים שנכתבו לאורך הדורות, הוא בכך שהוא היחיד שבחר שלא להתמקד בהלכות השעה על פי מצבו הנוכחי של העם באשר הוא, אלא הקפיד לכתוב מה צריך להיות, ורק אחר כך מה יש כיום. בדיעבד.

מדוע הרמב"ם קורא להלכות צום יום הכיפורים "הלכות שביית עשור", כלומר שביית ' בתשרי, ולא הלכות יום הכיפורים? למה להלכות פסח הוא קורא "הלכות חמץ ומצה" ולא הלכות פסח? בתפיסת העולם של הרמב"ם, ממש כפי שהתורה הורתה - לעולם הישראלי יש מרכז. המקדש. הר הבית. זה החלום. למילים "פסח", "כיפורים" יש קשר מאוד ברור למקדש. הפסח הוא קרבן הפסח. הרמב"ם שומר על ההבחנה הזו. על הפער - המאפשר לשאוף. כך בזמן הזה יש לנו "הלכות שביית עשור" (בספר זמנים), ולעיתיד "הלכות עבודת יום הכיפורים" (בספר עבודה) יהיו רלוונטיות; בזמן הזה יש לנו "הלכות חמץ ומצה" (בספר זמנים), ולעיתיד "הלכות קרבן פסח" (בספר הקרבנות) יהיו רלוונטיות. מבחינת הרמב"ם ברור שמתישוה זה יחזור. אם לא נרגיש שחסר - אפילו חלום לא יהיה.

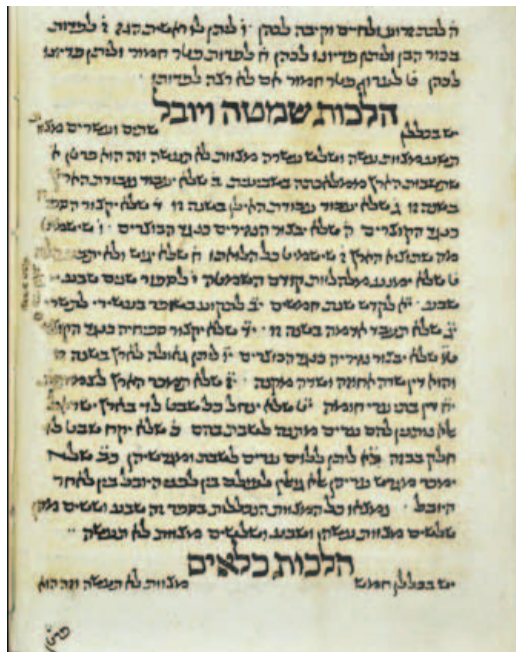
ספר בונה עם

"משנה תורה", החיבור הגדול של הרמב"ם, נועד לפי מחברו בהקדמתו לספר לסכם את כל ההלכה תוך כדי הכרעה: "שתהא תורה שבעל פה כולה סדורה בפי הכול... לא זה אומר בְּכָה חוה אומר בכ... עד שיהיו כל הדינים גלויים לקטן ולגדול... כדי שלא יהא אדם צריך לחיבור אחר בעולם בדין מדיני ישראל, אלא יהיה חיבור זה מקבץ לתורה שבעל פה כולה". לכאורה, לספר כוונה טכנית. סיכום מקיף. סדר בבלגן.

למעשה, לספר יש כוונה סמויה וחזון גדול, אסטרטגיה. הספר נועד לחולל תמורה גדולה, הרבה יותר מסתם סיכום. הוא נועד להיות הספר המכונן לעם היהודי. כלשונו של הרמב"ם החדור תחושת שליחות גדולה: "לפי שאני באמת קנא קינאתי לה' א־לוהי ישראל בראותי אומה ללא ספר באמת וללא השקפות נכונות ומדויקות, ולכן עשיתי מה שעשיתי

עולם קטן

גליון 468 | סוכות התשע"ה



כתב יד של משנה תורה

בין רעיונות של חירות ואי ציות לשלטון (מלכים ג,ט) או אפילו לסנהדרין (במקרים חריגים ולחכם גדול, ראה שגגות י,גה), לבין מרד (זקן ממרא). בין רעיונות של "אין הורגין לא אישה ולא קטן" (מלכים ומלחמות ה,ד), לבין ניצחון ו"ארור מונע חרבו מדם" (שם ח,טו).

הרמב"ם גם לא כתב על אמנת ז'נבה, אבל דרך הטיפול שלו בניהול המלחמה ראויה שתילמד גם על ידי קברניטי העם וחברי הקבינט. דבר ראשון, כמו בתורה, הרמב"ם פוסק שלפני שיוצאים למלחמה על עיר, יש לקרוא אליה לשלום. לא, לא מדובר בהפסקת אש. הכוונה שאנשי העיר נכנעים ומקבלים את ריבונותנו. נמצא אם כן, ששלום פירוש ניצחון.

ומה על מסדרון הומוניטרי? גם בזה הרמב"ם נוגע: "כְּשֶׁצָרָיו עַל עִיר לְתַפְּסָהּ [לכבוש אותה], אִין מְקִיפִין אוֹתָהּ מֵאַרְבַּע רֹחוֹתֶיהָ אֶלָּא מְשַׁלֵּשׁ רֹחוֹתֶיהָ, וּמִנִּיחוּן מְקוֹם לְבוֹרָחַ וְלַמִּי שְׂרוּצָה לְהִמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ" (מלכים ומלחמות ה,ז).

ואיגרת ללוחם: תחת שלטון מוסלמי בן מאות שנים הרמב"ם כותב ללוחם העתיד שהוא רואה למול רוחו:

"וּמֵאַחַר שֶׁיִּכְנַס אֲדָם בְּקִשְׁרֵי הַמְּלַחְמָה, יִשְׁעַן עַל מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעוֹ בְּעַת צָרָה, וְיַדַּע שֶׁעַל יְחֹד הַשָּׁם הוּא עוֹשֶׂה

מְלַחְמָה, וְיִשִּׁים נַפְשׁוֹ בְּכֹפּוֹ, וְלֹא יִירָא וְלֹא יִפְחַד, וְלֹא יִחְשַׁב לֹא בְּאִשְׁתּוֹ וְלֹא בְּבָנָיו, אֶלָּא יִמְחָה זְכָרָם מִלְּבָבוֹ, וְיִפְנֶה מִכָּל דָּבָר לְמִלְחָמָה.

וְכָל הַמִּתְחִיל לְחַשֵּׁב וּלְהִרְרֵה בַּמְּלַחְמָה וּמִבְּהִיל עֲצֻמוֹ – עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה... וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׂכָל דָּמִי יִשְׂרָאֵל תְּלוּיִין בְּצַאֲרוֹ; וְאִם לֹא נִצָּח וְלֹא עָשָׂה מְלַחְמָה בְּכָל לְבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ – הָרִי זֶה כְּמִי שֶׁשָּׁפַךְ דָּמִי הַכֹּל... וְהָרִי מִפְּרֵשׁ בְּקִבְלָהּ [בנביאים]: "...וְאָרֹר מִנֶּעַ חֲרָב׃" (ירמיה מו,ז).

וְכָל הַנִּלְחָם בְּכָל לְבוֹ בְּלֹא פִּחַד, וְתִהְיֶה כְּנִתּוֹ לְקִדְשׁ אֶת הַשָּׁם בְּלִבָּד – מְבֹטָח לוֹ שֶׁלֹּא יִמָּצָא נֶזֶק וְלֹא תִגְיעוּ רָעָה, וְיִבְנֶה לוֹ בֵּית נֶכּוֹן בְּיִשְׂרָאֵל, וְיִזְכֶּה לוֹ וּלְבָנָיו עַד עוֹלָם, וְיִזְכֶּה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא..."

הספר נועד לכול, כלשונו של הרמב"ם – "גדול וקטן, איש ואשה, בעל לב רחב (הבנה מעמיקה) ובעל לב קצר (הבנה שטחית)". רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

כדי לשמור על הרוח הרעננה הזו שבכתבי הרמב"ם, צריך לספוג את חזונו של הרמב"ם, החזון הלאומי הגדול, ולמצוא את הדרכים למימושה. אנחנו עדיין רחוקים, אבל הדבר בוא יבוא. אם נלמד על מנת לחיות בימינו את הדברים, תוך פיתוחם והתאמתם, אם נקרב את הדברים אל החיים, אולי נזכה לחייהם הסוכות הבא שלנו יראה אחר לגמרי. כדאי לפחות לדעת מה לדמיין. אתם מזומנים.

קצ'ר (הבנה שטחית)]. רק כך אפשר לבנות יעד גדול. יחד.

פכים קטנים על איש גדול

רבי משה בן מימון • לא מימון, אלא מימון כשורוק, מזל בערבית • נולד ב־1138, בקורדובה שבספרד • כינו אותו "הנשר הגדול", אולי בשל מרום מעופו והבחנתו החדה בפרטים • קיימים למעלה מתריסר דיוקנאות של הרמב"ם. כולם מזויפים. בזמנו של הרמב"ם לא נהגו לעשות דיוקנאות • בגיל 17 הוציא את הספר הראשון שלו, "פירוש מילות ההיגיון"

בצעירותו היה פליט שברח לצפון אפריקה, בגלל המוחרדין (=המייחדים), כת מוסלמית קיצונית, דאעש של ימי הביניים • הרמב"ם ומשפחתו היטלטלו עד שהגיעו לפס שבמרקו לאחר עשר שנים. גם משם ברחו אחרי חמש שנים • באיגרתו "איגרת השמר" עודד את האנוסים, והציע למאוימים מצד המוסלמים לומר "מילים ריקות מתוכן" ולהינצל • בעקבות זאת היו מוסלמים שטענו שהרמב"ם התאסלם • בגיל 30–23 הוא כותב את פירושו למשנה. חלקו הגדול נכתב בנדודים בדרכים ובשיט באניות • כתב היד שרד עד היום • בגיל 27 (1165) עולה לארץ. עולה להר הבית, מבקר במערת המכפלה בחברון, ויורד למצרים, כנראה מקשיי החיים פה ומהצורך להנהיג את הקהילה המקומית נגד הקראים • במצרים הרמב"ם ממלא תפקיד מרכזי בהנהגת הציבור. מכל העולם מפנים אליו שאלות

בערך בגיל 30 הוא מתחיל לכתוב את ספרו הגדול "משנה תורה" ומסיים אותו כעבור עשר שנים בלבד. בלי מחשב! ובקצב לא נתפס • זהו ספרו היחיד שנכתב בעברית • השם "משנה תורה" היה יומרני מדי, ולכן רבים כינו אותו הי"ד החזקה, על שם 14 ספריו • הרמב"ם כותב שמאז המשנה לא נכתב כזה ספר • בפועל זו ענווה, כי גם מאז מתן תורה לא נכתב כזה ספר מקיף. בעצם עד ימינו • הספר זכה לשבחים מצד אחד ועורר פולמוסים מצד שני • רוב מוחלט של פסקי השולחן ערוך מבוסס על הרמב"ם, במקרים רבים בציטוט לשונו • במשך 300 שנה הועתק הרמב"ם על ידי סופרים, עד להמצאת הדפוס • ברמב"ם דפוס וילנא הנפוץ יש יותר מעשרת אלפים שיבושים שנובעים מצנזורה נוצרית, העתקות שגויות, ו"תיקונים" שאנשים חשבו שכדאי שיהיה כתובים • רק בשנים האחרונות נהייתה עדנה לכתבי יד מדויקים שהפכו לנחלת הכול • בגיל 48 נולד לו בנו אברהם • בגיל 53–49 הוא כותב את ספר מורה הנבוכים • ספר שהוא מצהיר עליו שיש בו סודות • היו שקראו לו "מביך מורים" בגלל נפתוליו • עד היום מגלים בו סודות כמוסים

הרמב"ם הקפיד לא להתפרנס מן התורה, ובמצרים התפרנס מעסק משותף עם אחיו • אחיו נפטר במסעות בים • אף שבמשנה תורה הרמב"ם כתב "אל יתקשה אדם על מתו יותר מדי... שזהו הוא מנהגו של העולם", על מותו של אחיו הוא הצטער יותר מדי, כך הוא מעיד – לאחר מות אחיו נאלץ להתפרנס כרופא • הוא התמחה בתחומו, עד שהמלך בנו של צאלח א-דין לקח אותו לרופאו האישי • העבודה עסקה את כוחו וגזלה את זמנו • אמרו על הרמב"ם ש"גלינוס [גדול הרופאים בזמנו] ריפא את הגוף, והרמב"ם את הגוף ואת הנפש" • נפטר בגיל 66. על פי המסורת קבור בטבריה • "ממשה [רבנו] עד משה לא קם כמשה" • גם לא עד היום



אודות מפעל משנה תורה

'מפעל משנה תורה' הוא ביסודו צוות מתנדבים, בעלי חזון וזימה, שהנגישו את החיבור של הרמב"ם, עם כמה שפחות פירושים על פירושים. בדיוק כפי שהרמב"ם רצה. בצמוד לדברים התוסף ביאור הנאמן לשיטתו. במאמץ הביאור משתתפים רבנים ותלמידי חכמים מיישובות שונות ורחוקות בתפיסתן (ישיבת תורת החיים, ישיבת ברכת משה, ישיבת אור וישועה, ישיבת עתניאל ועוד). אנשי אקדמיה ומחקר (כגון ד"ר יחיאל קארה מהאקדמיה ללשון העברית; פרופ' זהר עמר מאוניברסיטת בר אילן), מכונים (מכון התורה והארץ, מכון המקדש, מכון משפטי ארץ, מכון מש"ה) ואנשים פרטיים. רוב הצוות והגרעין היסודי שלו עשה זאת בהתנדבות גמורה. המפעל זכה לפרס לתרבות יהודית ממשד החינוך, ולברכות ולהסכמות רחבות ומגוונות: מהרב עובדיה יוסף זצ"ל ומהרב מרדכי אליהו זצ"ל לצד רבני חב"ד ורבני ברסלב, רבנים מההתיישבות ורבנים מחוץ לארץ, רבנים מהציבור החרדי ומהציבור הדתי-לאומי, רבנים מומחים בתחומם לצד אנשי חינוך מובהקים. כיום 8,000 תלמידים מהחינוך הממלכתי-דתי לומדים רמב"ם יומי מספרי המפעל וזוכים לסיים את הספר (1,000 פרקים בדיוק!) תוך שלוש שנים, בהשקעת 20 דקות ביום; כמיהם יש עוד כ־12 אלף בוגרים, ועוד אלפים הולמדים את הספרים לפי הקצב שלהם. מה הלאה? הרעיון הבא הוא להכניס לספרי הרמב"ם שבהוצאת המכון דעות נוספות כמו מנהגים רוחיים, שו"ע, רמ"א, ואקטואליה, מבלי לאבד את הדרך הראשית. צוות 'מפעל משנה תורה' כבר נחלץ לשיתוף פעולה עם הרב אליעזר מלמד וספרי 'פניני הלכה'. העבודה בעיצומה.